

ПИЈЕМОНТ

ДИРЕКТОР: Бранко Божовић

Оснивач: ЉУБОМИР С. ЈОВАНОВИЋ

Уредник: Коста М. Луковић

Кирија и интерес

— Пред састанак Народне Скупштине. —

Поред закона о реквизицији и ванредним кредитима, у наступајућој краткотрајној сесији Народне Скупштине има да се донесе још један закон од еминентне важности. Реч је о доношењу закона о ослобођењу војних обвезника и не-обвезника из пограничних места, чија је привредна способност због ратних прилика сведена на нулу, од плаћања кирија за ратно време.

Ослобођење од плаћања кирије војних обвезника и поменутих категорија обвезника путем закона, значи *укидање ренте на непокретности за време рата*.

На приговор који би се могао истаћи: зашто баш само ренту на непокретност — кирију — а не и ренту на ликвидни капитал укинути, и зар не би било пробитачно сопственицима, којима се рента одузима за извесно време, дати бар какву накнаду? — ево ових двеју напомена. Питање о укидању ренте на ликвидни капитал није могуће решити на исти начин из тога разлога, што вредност тога капитала не расте онако аутоматски и чисто механички као вредност првога, те би истоветно третирање оба капитала било неправично због њихове основне разлике. Ипак, сопственицима којима се укида ратна кирија, могу и треба да се учине ове олакшице: ослободити их плаћања порезе на зграде и — интереса на хипотекарни кредит.

Наравно, да и законско правило о ослобођењу ратних кирија има да се ограничи са два изузетка. Ослобођење кирије ваља ускратити: (а) лиферантима чији се профит за време рата само повећао, и (б) оним лицима којима је њихова привредна делатност до-нела бар просечан принос.

Као регулатор односа између разнолико привредно-јакних редова својих грађана, држава је дужна да преко своје законодавне власти, стане уз слабије. На влади и народним представницима је, да формулишу и озаконе ослобођење од ратне кирије и од плаћања интереса на хипотекарни кредит.

Из бојне линије

„Од оних јевтинијих“...

Десило се у Јаребицама. Једном нашем војнику досадио шајин, па хтео мало, промене ради, бела сомуна. Оде хлебару и запражи један хлеб, аружајући му грош.

— Е од данас је покупио лебац! Два гроша је комад. — Па добро, не даде се збунити војник, кад је од данас покупио, дајдер ми од оних јевтинијих, један јучерашњи.

Руско-турски ратови

— Ратови руско-турски од султана Мустафе другог, па до данас —

1695. године Петар Велики заузео је приморје Азовског Мора, али је био потучен и приморан да се повуче.

1696. године Петар Велики објавио је понова рат Турској и Азов је припао Русији.

1703. године, за владе Султана Ахмеда Трећег Турска је повратила Азов.

За владе Султана Мехмеда Првог рат је поново објављен због афере кримског хана и Азов је био изгубљен.

1768. године, Козаци су прешли на турску територију и зна или Јалту. Султан Мустафа Други објавио је рат Катарини Другој. Мир је закључен за време Султана Абдула Хамида I.

1786. године, Руси су прешли

Кавказ, заузели Бесарабију и рат је завршен за владе Султана Селива Трећег.

1810. године, Султан Мехмед други објавио је рат, који се свршио интервенцијом Енглеске, ка да је Наполеон објавио рат Русији.

1828. године Русија је објавила Турској рат и мир је био закључен 1829. године у Једрену.

1853. године био је кримски рат који се свршио 1856. године миром закљученим у Паризу.

1877. године, за време устанка у Босни и Херцеговини, под владом султана Абдул Ази а, Русија је отворено помагала устанике и најзад је објављен рат Турској за владе султана Абдул Хамида. Овај рат, завршио се Сан Стефанским миром, који је ревидира на Берлинским конгресу.

Поћорек је смењен

— „Освајање“ Србије иде нешто потешко —

Швајцарски лист „Цирихер Пост“ има извештај из Беча, да су у врховној команди аустријске војске извршене нове измене. Генерал Ауфенберг, који због „болести“ напустио заповедништво над галицијском армијом, постављен је за команданта јужне аустријске армије, т. ј. према Србији. У Бечу се жели, да се ствари на јужном фронту поведу мало бржим темпом.

Поћорек је одузета команда над трупама у Босни зато, што код тамошњег становништва није умео да изазове поверење.

Румунија и Немачка

Односи се све више заоштравају

У Букурешту се много говори о сукобу између министра финансија Костинеска и немачког посланика Буша. Последица тога је захтев румунске владе у Берлину, да се Буш смени.

Већ сутрадан после смрти краља Карола, Буш је јавио у Берлин, да не може гарантовати за држање Румуније.

На то је берлинска влада забранила извоз медикалија, које су купљене за румунску војску. Румунска је влада протествовала, али без успеха.

Недавно је Немачка тражила да јој се дозволи да из Румуније изведе жито, које су покуповали немачки агенти. У том циљу Буш је лично отишао код министра финансија Костинеска. Кад је овај одбио захтев, Буш је праснуо и рекао да Немачка није задовољна Румунијом. На то је Костинеску рекао:

— Ви велите, да сте незадовољни Румунијом? Добро. И ја вам одговарам, да смо и ми незадовољни Немачком. У сваком случају ви треба да се сетите, да говорите са земљом која располаже са пола милиона бајонета!

Румунска је штампа веома лепо поздравила овај одговор немачком наертљивцу.

Уцењивачи

— Замак кнеза од Монака —

Немци су заузели чувени замак Марше, западно од Ремса, који припада кнезу од Монака. Они траже од кнеза да за замак плати два и по милиона франака откупа, иначе ће га уништити.

Кнез од Монака, као владалац неутралног града, обратио се с неутралним државама протествујући против таквог уцењивања.

У замку Марше поред многих збирака налази се и чувена збирка оружја.

Ситуација

— Кратки извештаји са свих бојишта. —

Београд, 26. октобра.

На нашим фронтима било је једино значајније то, да је код

Шапца одбијен један аустријски напад.

На западном ратишту није било знатних промена. На северу Немци нападају код Араса, али са мало успеха. У Аргони и у пределу Сен-Ибер одбијени су јаки немачки напади. — Положај савезника је веома повољан, нарочито на крајњем левом и десном крилу.

Пошто су разбили десно крило аустро-немачке армије на Сану, Руси су продужили офанзиву на целом фронту. Аустријанци, који су бранили те позиције, повукли су се: један део у Угарску, а други на Кракову.

У Јерменији руске су трупе с успехом нападе турске одреде.

Новости из Крагујевца

— Рад Прве Резервне Војне Болнице. —

(Од нашег дописника)

Крагујевац, 23. октобра.

Жалим што Вам не могу писати о раду свију овдашњих болница, пошто за сваку од њих има посебне нешто лепо да се каже. Будући свега једанпут рањен, ја сам лежао само у Првој Резервној Војној Болници, те сам према томе, само њен рад могао изближе да упознам, па, по свршеном лечењу, сматрам за дужност, да преко јавности проговорим нешто мало о тој болници; наравно, у име захвалности.

Само прођите једанпут, учините посету Првој Резервној Болници, па ћете имати прилике, да се уверите какав ред влада у њој. Наша болница, и ако има у њој песме лакших рањеника, више је од свега озбиљна. Озбиљна, кажем за то што је већина њених рањеника и болесника тешко повређена и озбиљно болесна. Отуда у њој влада дубока и отмена тишина, која је исто толико потребна нама, рањеницима и болесницима, за опорављење и сан, као и нашим драгим и поштованим лекарима, који су нам све своје снаге свесрдно посветили.

Немци у Ремсу

— Шта се догодило у Ремсу од 20. августа до 5. септембра. — Немци у вароши. — Прво бомбардовање. — Реквизиција. — Афера два парламентарара. — Глоба од 100 милиона. — Принц Август Вилем. —

Видели смо једнога становника из Ремса, једнога од виђенијих грађана, који је, стицајем догађаја играо важну улогу у историји ове вароши у току последњих десет недеља и који је сам доживео све веће догађаје, који су снашли варош од заузећа немачког и за време бомбардовања. Из велике скромности овај очевидца, коме се може веровати, није допустио да му поменемо име. Ми ћемо се ограничити на то да верно изнесемо његову причу.

Од 20. августа Ремс је отпочео да трпи мучења. Свако је у вароши знао, да је непријатељ близу

и да се приближава вароши. Председник општине, доктор Ланглег, старац од 66 година, пун грађанских врлина, издао је прокламацију, у којој саопштава народу, каква му опасност прети. Позивао је грађане да остану мирни и да сви који имају оружје, да га предају у општини истога дана. То беше учињено. Забринутост код народа увећавала се и због тога, што нису знали, каква је судбина намењена Ремсу и да ли се он сматра као слободна варош или као тврђава, а у том случају био би бомбардован.

21. августа, пред вече, указаше се пред градом први Немци. То је била једна омања група официра, који су отишли на спавање у општину и приморали су председника да проведе целу ноћ са њима у општини. Сутра дан, око 8 сати, дошао је интендант генерал Цимер, у пратњи свога секретара. Интендант је издао наредбу за реквизицију 100.000 кгр. хлеба, 50.000 кгр. зоби, 25.000

кгр. поврћа и 60.000 литара сирћета, не рачунајући сламу и сено. Немци су тражили кауцију од милион франака, као гаранцију да ће ове ствари бити набављене. Ова сума требала је бити предата на два пута: једна петина истога дана у 5 сати а ресто сутра дан.

Док је интендант Цимер био у општини, једна граната експлодирала је у близини.

— Вас експлозирт? — узвикну Немца. — Ви знате да немате право ништа да бацате у ваздух!.

Он је мислио да је то био неки мост или утврђење, које су Французи разорили. Паде још једна граната. Бомбардовали су варош, али је интендант мислио да наћи топови пуцају на варош. Он искаса то мишљење. Становници Ремса, који су били с њим, уверавали су га, да је то немогуће. Један од њих оде на место где је експлодирала граната, узе једно парче и донесе га интенданту, који позна да је немачка граната. Интендант пребледе, не могући

ништа да разуме. Бомбардовање је постајало све јаче и јаче. Одлучено је да метну белу заставу на катедралу, а Немац је послао наредбу батеријама да прекину паљбу. После 45 минута, када је већ испале око 200 граната на варош, и када је оштећено доста кућа, међу којима и црква Св. Ремеи и Св. Андреје, и када је побивено око шест лица, ватра је престала. То је било прво бомбардовање Ремса. Цимер изгледа да је хтео да искаже своје жаљење због тога (он се лично излагао ватри својих сопствених топова), те узвикну тоном искреног дивљења:

— Ви имате дивну катедралу! Истога дана интендант се врати у пет сати. Оде у коњичку карарну, где је требала да буде предата реквизиција, али нађе затворена врата. Ражљућен, одјури у општину, где нађе председника са неколико виђенијих грађана. Интендант је био страшно љут. Он је био Саксонац, али по ка-

рактеру прави Прус, напросит, суров. Он је искалио свој гнев на председника општине, на грађане Ремса и на целу Француску, обасипајући све редом увредама.

— Увек је то тако! У Француској се само прича! Ви сте брбљивци и лењивци! Али, платићете нам ви то! Платићете! Платићете! Цар нам је казао, да ћемо отићи и до Пиринеја, ако затреба! Видећете!..

Кад смо му скренули пажњу, да ми нисмо очекивали Немце и да за једну тако велику реквизицију треба доста времена, да немамо срестава и људи, Немац није хтео ништа да чује.

— Нека жене раде, ако нема људи!

Најзад је одобрио одлагање рока и пристао је да чека до сутра, 23. августа у 5 сати. За то време десила су се два догађаја, који су учинили да с још мање воље скупимо реквизицију. После подне немачке трупе ушле су у варош: око 40.000 Саксонаца,

Долазећи посевдневно у превижалишта, имао сам прилике да видим на који се начин ради и поступа и колико се огромно воље и напрезања уноси, да би посао што боље испало и да би рад био крунисан успехом — нашим оздрављењем. У превижалиштима затекао сам многе Београђанке, које под управом вредне г-ђе др. Марије Вучетић, којој помаже г-ђица Јелица, раде наредом са сестрама из енглеске мисије, која је у овој болници има већ два и по месеца. Ове Енглескиње из Америке, и ако су свега три, четири од њих професионалне болничарке, показују доиста, америкаанско стрпљење и истрајност, радећи дању и ноћу око наших рањених и болних ратника.

Но Енглескиње нису једини странци, који у овој болници помажу нашим лекарима; имамо овде још и грчких лекара од којих нарочито вреди споменути младог и елегантнoг доктора Ајеса Веиса, једног од оне десеторице хирурга, које је племенити грчки краљ Константин послао. Г. др. Веис асистира нашем познатом хирургу, шефу лекара пуковнику г. др. Роману Сондермајеру, коме ни једно перо не може исказати ону захвалност, коју су му, погледима и простим речима, исказивали они, чије је животе од сцигледне смрти спасавао. Никад, као за време рата, широка, народна маса не осети благотворан утицај модерне хирургије.

Ако зајете у унутрашње одељење ове болнице, наћи ћете увек у послу, управника ове болнице, нашег признатог интернисту г. др. Николу Вучетића, који и у овом, као и у ранијим ратовима ради за Српство, о коме је прошле године написао једну лепу и занимљиву књигу. Посматрајући резултате рада, човек мора да ода најлепше признање свима нашим лекарима, који су у овом рату неопходни по потреби и драгоцени по вредности.

Али нашу болницу задесила је изненадна велика несрећа: умро нам је др. Роберт Вилиам Ридлеј, који је дошао чак из Енглеске, да нам помогне у овом тешком рату, кад се оскудица у лекарима осећа много више него за време прошлих рагова. Но наш добри пријатељ није дуго боравио међу нама; разболело се од дизентерије и после тешког и дужег боловања, 21. овог мес., склопио је очи за навек.

Нас је све његова смрт исто толико ожалостила колико нас је изненадила. Али таква му је била његова судбина да, као и ње-

гов земљак Шарл Картел, у турском рату, остави своје кости у Србији.

Грађанство Крагујевца на позив лекара, да се што достојније одужи сенима енглеског пријатеља, сјајно се одазвало. Пред огромним спроводом ношено је неколико великих венаца. Опелу у цркви присуствовао је Митрополит Димитрије. Пред црквом се с покојником опростио пробраним речима др. Илија Коловић, а на гробљу одржао је леп и искрен говор, који је присутне гањуо до суза, г. др. Вучетић.

Плотуном одана је последња почаст др. Ридлеју, кога ће се захвално сећати сви Срби, као што ће са поштовањем чувати пријатељство његове отаџбине Велике Британије.

У идућем писму писаћу вам, ако стигнем, о осталим овдашњим болницама, а за сад будите и овим задовољни. Рањеник.

Немачки цар - лопов!

— Ствари које је Вилем покрао приликом свога бављења у Сирији. —

Париз, 24. окт.

Пуковник Сами-беј, некадашњи ађутант Абдул-Хамида, саопштио је у једној брошури интересантне крађе, које је извршио немачки цар приликом своје посете у Сирији. Између осталих, крађу једне врло старе библије, чија је вредност 6 милиона динара, коју је поклонио Абдул-Хамид, а по том је тражио патраг неколико пута, но у залуд.

Чинг-Тао освојен

— Јапанци су одржали реч. —

Петроград, 25. октобра.

Јављају да је Чинг-Тао заузет.

Ми смо пре два дана напоменули, да су Јапанци сматрали брзо освојење ове немачке тврђаве као ствар части. Командант јапанске опсадне армије под Чинг-Тао зарекао се, да ће кључеве од тог утврђења положити пред ногом свог владара о његовом рођендану, 31. октобра.

И, заиста, реч је одржана: Чинг-Тао, брањен најмодернијим фортификацијама, пао је пред силним јапанским налетом за релативно кратко време.

На тај начин ослобођена је јапанска опсадна армија. И она се

могласно „Ура“, што је измавило сузе код многих присутних. После тога трупе су се улогориле код општине, где им је донета слама, са топовима напереним на разне улице, које се стичу пред општином.

Истог дана десио се један очекивани догађај. Дошао је један официр из главног штаба, кога је послао генерал фон Билон, да тражи два парламентарара, фон Арнима и фон Кумера, који су у вече дошли у Ремс. Они се нису вратили и због тога је јутрос варош бомбардована. Изасланик Билова киптео је од беса, тражећи парламентараре. Претио је да ће, ако они не буду за један сат пронађени, варош бити поново бомбардована, председник и десет таоца бити стрељани и рекао је да животи 100.000 становника Ремса вреде мање, него животи ове двојице царевих рођака. Немац је био тако љут, да се сав запенушио. Два грађанина, која су случајно била ту, објаснила су

може сада употребити на другом месту. Да ли ће савезници ради што брже победе позвати Јапанце у Европу, видеће се ускоро.

У Цариграду

— Оставка кабинета — Незадовољство против Енвер паше. —

Париз, 24. окт.

О догађајима у Цариграду нема тачних вести, јер је каблограм прекинут, али изгледа да је већина министара поднела оставку, што се не слажу са Енвером. Султан, Шами и Шейк-ул-Ислам, као и сви конзервативни елементи, огорчени су против Енверове дружине и немачких официра који воде Турску у самоубиство. Нови турски војници у кавкаским гарнизонима дезертирају у Русију.

Французи о ситуацији

— Мишљење париског „Тана“ —

Париз, 23. октобра.

Поводом турског напада на руска пристаништа „Тан“ пише: Немачки покушаји да се побуне Индија и северна Африка, имаће још мање успеха него јужно-афрички комплот. У отманској царевини Арапи, Јермени и Сиријани више су расположени да се ослободе тираније једне бруталне мађине, која их експлоатише, него ли да се одазову позиву калифа без престижа, који своју власт ставља у службу германских амбиција. Будућност коју нам Немачка пружа, а у чему је Младотурци помажу, имала би се дићи на рушевинама права и слободе, на гомилама лешева, и имала би да замени све оно што је сачињавало част уништених народа. Немачка хоће да заведе култ силе не водећи рачуна о уговорима и народима; хоће да заведе оно, што сачињава подлогу наказне германске охолости. Да се одагна ова страшна визија, треба само обрнути поглед према белгијској граници, где председник републике суверену једног малог народа, који је услед својих недаћа постао славан, одаје почаст Француске и свих народа, којима зрак идеала загрева срце и душу. Какав леп приказ за све оне, које је Немачка хтела згазити.

У састанку два државна поглавара и војних министара Француске, Белгије и Енглеске у Денкерку, где су са генералом Жоф-

ра могли оценити свакодневни напредак савезника и проучити успехе, које су остварили остали савезници: Русија, Србија и обновљени Јапан. Сви ови народи уједињени истим духом пожртвовања, истом вољом да победе, бранећи своју егзистенцију, слободу, цивилизацију, боре се свом

душом против Немаца. Помоћ Младотурака није у стању задржати их, нити их спречити да разаруше варварски механизам, који је нагнао народе да се уједине и да овог пута силу ставе у службу права. Удружење француских књижевника избрисало је из резова својих чланова све Немце.

Са нашег ратишта

НА ЈАГОДЊИ, БОРАЊИ И ГУЧЕВУ

Ваљево, 26. октобра

24. октобра, после снажне артиљериске ватре којом је непријатељ тукао наше положаје код Јагодње, Борање и Гучева, почели су на овој линији огорчени бојеви.

БОРБЕ ОКО ШАПЦА

Овог истог дана око 8 часова пре подне непријатељ је нападао наше положаје код Шапца.

У овој борби која се развила испадом једног нашег пука, непријатељ је био приморан на повлачење на своје нападне положаје. Непријатељ је оставио на разбојишту преко 1000 лешева. 500 од тих лешева лежи пред фронтом овога пука који је испад извршио. Поред тога овај је пук заробио једног официра и око 100 војника.

КОД ДОБРИЋА И ЈЕВРЕМОВЦА

Истог дана од 5 часова изјутра до 5 часова увече непријатељ је тукао снажном артиљериском ватром наше положаје код села Добрића и Јевремовца, а затим је предузео снажан напад пешадијом; али су наше трупе показујући под најужаснијом артиљериском ватром чудо од храбрости и издржљивости мирно дочекале ове нападе непријатељске и енергично их одбиле.

Непријатељ је и у овој борби претрпео велике губитке.

КОД БЕОГРАДА

Код Београда једно непријатељско извиђачко одељење покушало је прелаз на нашу обалу, али је овај покушај осујећен.

НА ОСТАЛИМ ФРОНТОВИМА

На осталим фронтовима није се десило ништа значајније.

које је предводио генерал фон Цукау дефиловало је преко трга. Војници су певали „Вахт ам Рајн“ и наш саговорник, који је тада био у општини, вели, да је било дирљиво видети ове људе, како дефилују и како певају савршено уметнички. Они се уредиле пред општином, где се скиде с коња генерал Цукау.

Генерал се обрати на француском језику председнику општине, рекавши му да заузима варош у име немачке војске, да му ратни закони допуштају да га зароби, али му он даје потпуну слободу, само ако пристаје да одговара за све што се деси у вароши. Председник одговори да он прима сваку одговорност. Затим се фон Цукау опрости, рекавши да има да разговара са својим људима. Не зна се шта им је говорио, али изгледа да им је скренуло пажњу на то, да су они ушли у Ремс 22. августа као победојци, истог дана и 1878. године, на што су војници одговорили са гро-

говоран за њихов нестанак и мора да плати педесет милиона глобе у року од двадесет четири часа, а других педесет милиона после четрдесет и осам часова, ако се парламентарари фон Арним и фон Кумер не нађу у том року здрави и читави. Де Тасињи, председник општине невијетске, последњи који их је видео, би поново позван. Реше се, да га у принчевом аутомобилу заједно са Н.-ом одвезу у околину. Два ремска грађана вођена су од села до села, чак до Мерфија, где се изгубио траг оба парламентарара.

Тада се де Тасињи храбро понуди да их потражи још и даље, ако му дозволе, да пређе преко немачке линије; други један варошанин Ремса, Кинер, понуди се да га прати. Та двоструна понуда би примљена; они пођу у пратњи два немачка официра и од тог се дана не зна, шта је са тим драговољним таоцима. Док није се сазнало да су живи и заробљени. Што се пак тиче прус-

му, да они нису ни дошли у Ремс него да су задржани у Невијети, малом селу испред вароши. То су чули од председника општине Невијет. Ово је умирило Немца.

— Ако је истина то што ви кажете, ми ћемо ствар сматрати за савршену, изведену на чисто. Ја ћу о овоме поднети рапорт главном стану.

Међутим, реквизиција је била далеко од тога да буде предата. Сутрадан, 23. августа, да би избегли гнев Цимера, решено је да интенданта замоле, Н. (наш саговорник) и Емил Шарбон, заменик председника општине, чије је пожртвовање дивно, и да траже ново продужење рока. Генерал фон Цукау наиђе баш у тренутку кад је Н. тражио интенданта у хотелу код „Златног Лава“. Генерал га позва да га представи принцу Августу Вилхелму, четвртотом сину царевом, који је лично дошао у Ремс, да извиди питање о два изгубљена парламентарара. Мала се група упути са

принцом у општину и тамо се деси један комичан случај.

Тек што су Н., принц, генерал и његови официри ушли у кабинет председника општине, кад у собу улете интендант Цимер, сав бесан и, не обзирући се на Немце, прекиде реч једном потпуковнику и поче грдити председника општине, Шарбона и Н.-а, што је варош задоцнила да преда реквизицију. Он хоће, вели, да прво он сврши своју ствар. То је љутина Саксонца, који неће да уступи испред Пруса.

— Прво моја реквизиција, па тек онда парламентарари! — викао је он.

— Ви ћете ућутати, кад сазнаете, пред ким се налазите! рече потпуковник леденим гласом: принц Август Вилхелм, царев син...

Саксонац сместа стаде мирно и поздрави, сав укрућен, па ућута.

Остала је ствар са парламентарима. Немци веле да је Ремс од-

говорио за њихов нестанак и мора да плати педесет милиона глобе у року од двадесет четири часа, а других педесет милиона после четрдесет и осам часова, ако се парламентарари фон Арним и фон Кумер не нађу у том року здрави и читави. Де Тасињи, председник општине невијетске, последњи који их је видео, би поново позван. Реше се, да га у принчевом аутомобилу заједно са Н.-ом одвезу у околину. Два ремска грађана вођена су од села до села, чак до Мерфија, где се изгубио траг оба парламентарара.

Тада се де Тасињи храбро понуди да их потражи још и даље, ако му дозволе, да пређе преко немачке линије; други један варошанин Ремса, Кинер, понуди се да га прати. Та двоструна понуда би примљена; они пођу у пратњи два немачка официра и од тог се дана не зна, шта је са тим драговољним таоцима. Док није се сазнало да су живи и заробљени. Што се пак тиче прус-

Како је у Немачкој

— Прве последице пораза на бојном пољу. —

Париз, 24. октобра.

У Немачкој је заведена строга цензура. Неколиким листовима је обустављено излагање, и више новинара је осуђено на строгу казну.

Многи немачки војници и официри дезертирају у Холандију.

Један телеграм, који је стигао из Дункерка јавља, да Немци напуштају у великом броју своје топове великог калибра, који су се у повлачењу на Гану заглибили у блато.

Држање Енглеске

— Коминико енглеске владе о руско-турском рату. —

Лондон, 18. окт.

Енглеска влада издала је ноћас извештај:

У почетку рата енглеска влада изјавила је: да ће поштовати независност и интегритет Турске и за време рата и по закључењу мира, ако она буде остала неутрална. У томе се гледишту сагласише и Француска и Русија. Енглеска се старала, да очува пријатељске односе са Туреом у пркос њеним честим повредама неутралитета, нарочито у случају са немачким лађама у турским водама. Енглеска влада сазнала је да су турске ратне лађе без објаве рата и без изазивања извршиле нападе на небрањене градове пријатељске државе у Црном Мору, и да је Турска учинила тиме безпримерне повреде основних одредаба међународног права, обичаја и учтивости.

Држање турске владе према Енглеској од инцидента са немачким ратним лађама „Гебеном“ и „Бреславом“ изазвала је изненађење и непријатност. Обећање Турске, да ће официре немачке и посаду са „Гебена“ и „Бреславе“ уклонити, није испуњено. Познато је, да турски војни министар јавни присталица Германије, али се ипак надао, да ће преобладати разборитији савет његових колега, којима је познато пријатељство Енглеске и да ће они спасити турску владу, да не уђе у опасну политику сарадње са Германијом. Од почетка рата немачки официри преплавили су Цариград и успели, да утичу на Султанове министре и да их баце у ратоборну политику. Познати Шејк Азис дервиш објавио је и расурио прокламацију по целој Сирији и Индији, којима позива мухамеданце да се боре против Велике Британије. Доктор Тајфел, који је тако дуго у Каиру интригирао против британске окупације, у последње време активно је био заузет агитацијама у Сирији, покушавајући да приволи народ да узме учешћа у

рату. Неоспорно да је рат резултат активности многобројних немачких официра, који су употребљени у турској војсци, радећи по упустивима немачке владе и који су успели да утичу на Султанове саветнике. Али немачке интриге не могу утицати на лојалност 70 милиона мухамеданаца у Индији и на осећања мухамеданских становника Египта према Великој Британији. Они гледају са одвратношћу на злокобну акцију, која се туђом руком и утицајем води у Цариграду и која ће неминовно довести до распада турску царевину. У петак је турска влада кратким поступањем и без икакве објаве прекинула телеграфску везу са енглеском амбасадом у Цариграду. То је несумњиво почетак ратне акције и енглеска влада принуђена је, да предузме све мере за одбрану својих интереса, своје територије и Египта против напада, који су учињени и којима се прети.

Девет принчева

— Имена погинулих немачких принчева —

Париз, 24. окт.

Немачки листови јављају да су на бојном пољу нашли смрт принц Макс Хасенски три принца од Шаунбург Липе, принц од Валдека, принц од Рајса, и два принца од Мајнинцгена.

Упорно се одржавају гласови, да је немачки престолонаследник погинуо или да је тешко рањен.

Дневне вести

Одборске седнице

Одбор београдске општине одржао је прекјуче седницу, на којој је решавао о издавању помоћи београдској сиротињи. Решено је да се Београд подели на пет реона. У свакоме ће реону бити постављен за председника по један одборник, који ће водити рачуна о издавању одеда и новаца сиротињи.

Хумано вече

Ових дана биће у Нишу приређено, заузимањем неколико студената, хумано вече у корист Српског Црвеног Крста. Ово вече, како нам јављају из Ниша, посетиће влада, цео дипломатски кор и многе виђене личности.

Поред других одабраних тачака у програму је: говори

савезничких представника и певање савезничких химни.

Без сваке сумње наши грађани у Нишу умеће оценити важност и циљ овог хуманог вечера.

Личне вести

Г. Јаша Продановић, народни посланик допутовао је из Скопља у Београд.

За наше рањенике

Г. Ферман Вижис са својом госпођом Јустином и г. Костом Јовановићем, почеће у понедељак, 27. овог месеца прикупљати прилоге за наше ратнике у кварту врачарском почевши од Кочине улице па на даље. Моле се дотични грађани да спреме што буду имали за прилог.

Г. Милорад Иванић

Стални сарадник нашег листа г. Милорад К. Иванић, резервни артиљериски наредник, врло тешко је контузован пре месец и по дана. Благодарем свесрдном старању лекара, г. Иванић се налази на путу скорог и потпуног оздрављења.

ТЕЛЕГРАМИ

Поморска битка

ЛОНДОН, 25. окт. — Енглески адмиралитет јавља, да је на обалама Чиле била поморска битка између енглеске и немачке флоте. Једна енглеска крстарица потонула је. Појединости још нема.

Политика Италија

ПАЗИЗ, 24. окт. — Из Рима јављају, да ће ново министарство продужити исту политику, али ће додати, да ће пажљиво прагити догађаје на истоку и настојати да италијански интереси остану неповређени.

Амбасадори у Атини

АТИНА, 22. окт. — Амбасадори Француске и Енглеске у Цариграду са 12 лица, која сачињавају особља амбасада стигли су у Атину. Г. Бомпар француски амбасадор већ је имао један састанак са Веницелосом.

У служби милитаризма

ПАЗИЗ, 24. окт. — Вест, да је универзитет у Бону подарио докторску титулу Крупну и Рапсенбергу за конструкцију и израду топа од 420, изазвала је овде задовољство због толиког понижења немачких универзитетат пред милитаризмом.

Неутралност Шпаније

МАДРИД, 23. окт. — Влада је изјавила, да ће и пред парламентом потврдити неутралност Шпаније за време европског рата.

них парламентарара, они су виђени при свом проласку кроз Еперне; одатле им се траг дефинитивно изгубио. Мисле се, да их је задржала француска војска, јер није сматрала да имају тачне исправе. У Ремсу се говори, да се налазе као ратни заробљеници негде у центру Француске.

Емил Анрио.

Из писама интернираних

— Наши поданици интернирани у Аустро-Угарској. —

Г-ђа Наталија Миливојевић, удова пок. Младена Миливојевића вишег официра, одаведена је с двоје деце, оцем и мајком из бање Ковиљаче, приликом другог напада аустриске војске. Сви су без одеда и без пара. Моли да јој се пошаље пензија.

Др. Недељко Кошанин, доцент универзитета у Београду од 27. јула до 30. септембра провео је у заговору у Грацу, а од 30. септембра налази се у Грацу, интерниран. Моли да му се пошаље

што од плате.

Франтишек Х. Фман, учитељ гимнастике у 4. београдској гимназији и у Војној Академији, интерниран је у Aspod-у и у великој је оскудици.

Војислав Раденковић, електро-техничар из Београда, син Димитрија Раденковића шпедитера из Београда, интерниран у Drosendorf b Horn. Моли оца да му пошаље новаца.

Др. Иван Арновљевић, професор универзитета у Београду, интерниран у Куфштајну у Тиролској. Блесан је и лежи у тамошњој болници. Моли да му се пошаље што од плате.

У Kufsteine Тиролска, налазе се још интернирани: Велимир Ристић, апелациони судија, др Милорад Радуновић, Михаило Голубовић, правни референт Управе Фондова, Михаило Лазовић, мелиоратор, Јован Шонда, трговац и Исак Амар, правник.

Драгутин Гођевац, адвокат из Београда, налази се у Грацу, здрав и слободан, с тим да из Граца не може даље ићи.

Драга Савић (стара 70 година), са ћерком, интернирана у Eszterdam Tabog. За њих је интервенисано да се пуне.

Велимир Рајковић, студент шумарства у Пресеку у Чској, из Рајца код Неготина, Миленко Шумеровић, Никола Симић, син г-ђе Данице Симић, Тамбурашевић из Пожењева, затим Ђерковић, Живановић, Тодоровић и Јовановић, сви студенти шумарства у Писеку интернирани су у Alte Infanterie Kaserne Eger, Böhmen, али су сада вероватно премештени на неко друго место.

Новица Филиповић, помоћник трговачки у Београду интерниран у Drosendorf.

Глигорије Шапоњић, апотекар питомца министарства војног, задржан у Загребу и сад се налази интерниран у Neushiedel am Ser Ungarn. У великој је беди и моли за новац.

Ђорђе Богољављевић, судски секретар и резервни поручник, здрав је и налази се као ратни заробљеник у Jakobhana Ungarn. Моли за своју плату.

Драгутин А. Вучковић, трговац у Котору, Љубисав Вучковић и Александар Вучковић, сви српски поданици интернирани су у Szarvasko Slaves Megye Ungarn.

Нисим Мејухас и Јосиф Мејухас, трг. агенти синови Мике Хажима—Мејухаса трговца у Београ-

БЕЛЕШКЕ

Изгубљен куфер. — Приликом мог путовања од Београда до Крагујевца, 15. јула ове год. остао ми је у Лапову куфер. Куфер је црн, лакован, са жутим оквиrom; у њему је женски веш,

хаљине и неке слике. Моли се железничко особље у Лапову и публици, да потписану извеште ако знају шта је с овим куфером. Ко ме буде известио добиће награду од 200 динара — Адреса: Олга Драг. Милићевића, удова. Крагујевац (Витешка 12).

Последње вести

18.500 заробљеника

Петроград, 26. октобра

За време борбе од 10. до 22. октобра на фронту Торн--Краково, на левом крилу, руска војска запленила је три хаубице, 40 топова, 35 митраљеза, 274 официра и 18.500 војника.

Пропао турски план

Париз, 23. октобра

Из Петрограда јављају, да је у близини Бора, између Карса и Ерзерума, руска војска победила и потиснула турску војску, која се разбегла у највећем нeredу. Овим поразом пропао је турски офанзивни план, који је предвидео прелаз турске границе и заузеће Карса.

30.000 мртвих и рањених

Хавр, 15 октобар (службено)

Немачки напади су престали од 18. октобра на фронту према белгијској војсци, која је тог дана предузела офанзиву у правцу Рамс—Шапел. На Изеру, између Њепора и Димид, 10. и 20. октобра, после потпуног неуспеха, Немци су напустили леву обалу реке Изера, остављајући мртве, рањене и оружје и повлаче се на исток.

Према казивању заробљеника, губици у два немачка корпуса износе укупно 30.000, од којих на мртве долази 10.000. Наши савезници предузимају офанзиву десно од белгиских положаја.

Беже из Белгије!

Лондон, 25. октобра

Јављају из Холандије, да Немци брзо евакуишу Белгију.

Анексија Кипра

Лондон, 25 окт.

Белгиска влада службено је објавила анексију Кипра.

Изврсна ситуација

Париз, 21. октобра

Војна ситуација је изврсна. Једна немачка прокламација, датирана 16. октобра, сматра да је заузеће Ипра од капиталног значаја. Међутим да би Ипр био заузет, није довољно пробити се кроз савезнички фронт, па чак то није било, јер су сви немачки напори били одбијени и савезници наступају.

Телеграм који је упутио генералисим француске војске Жофр Великом Кнезу Николи, служи за доказ о изврсној војничкој ситуацији савезника.

синови), Богосав Милојевић, трг. из Београда. Сви су интернирани у Drosendorf, и моле за помоћ новчану, јер ако буду имали бар 80 круна месечно помоћи, биће им дозвољено да станују у приватни становима и да се слободно крећу.

Ђорђе Спасојевић, студент фармације из Београда налази се интерниран у Vaez, Ungarn.

Ратне ситнице

Један интересантан догађај десно се последњих дана у Цариграду. Једна група турских официра, пролазећи кроз Сан Стефано, приметила је на једном хотелу, који је држао један пофранцузени Грк, француску заставу која се лепршала изнад врата.

Официри су позвали хотелијера и наредили му да сместа скине француску заставу. Када је овај одбио то да учини, официри су почели пуцати на хотел. Један становник те куће је убијен, а други је тешко рањен.

Нове и праве шума-

диске шљивовице

имам закључене до

хиљада кила

за кафеције и продај

це нарочита цена

РАДЊА

Новице Зејаковића

Краља Петра ул. 59

1-5

Геометри

спремни за катастарски

премер вароши потребни

су у Новој Србији.

Понуде слати М. М.

Кнегиње Љубице ул. 26.

Београд усмено сваког

дана од 1-2 сата по

подне. 1-3

Трговачки помоћник

Помодној Мануфактурној

и Галантер. Трговини

Мике С. Радојковића

у ЂУПРИЈИ

Потребује један помоћ-

ник. — Јавити се адре-

санту. 1-3

Јављамо нашим

поштов. муштери-

јама, да је наша ману-

фактурна радња отворена

преко целог дана.

С поштовањем

Радовановић

и Мијаиловић

Кнез Мих. ул. бр. 43.

1-3

Стан за самца

Елегантан са свим удоб-

ностима издаје се за једног

или два самца. Упитати уред-

ништво „Пијемонта“.

1-2

СТУДЕНТ спрема ђаке из

гимназије за

скромну награду.

Упитати уредништво „Пи-

јемонта“.

1-3

Овим јављам г. г. пут-

ницима и посетиоцима

да је

Хотел „Македонија“

отворен. Поред удобних

соба препоручујем од-

лично вино и кућу.

С поштовањем

Стеван Николић

хотелијер 1-3

Човек самац

нуди се код неког трговца

или господина да му чува

кућу с тим да има стан

безплатно нека се јави

уредништву овог листа.

1-2

Најбољих Кримера, Астра-

гана, Сомота, Порхета

као и разних артикала за

јесењу и зимску сезону у ван-

редно великом избору има

ПОМОДНА ТРГОВИНА

Браћа Х. Габај

КОД „КРУНЕ“

кнез Михаилова ул. бр. 33.

Београд. Преко од Гранд

Хотела. 1-4

„Пијемонт“ прима ог-

ласе по најумеренијој

цени.

Обућа и Камашни у великом избору

спремила је нову партију мушких и женских плитких и високих врло елегантних обућа

ОБУЋАРСКА РАДЊА

Светозара Стојановића, Београд - Цветни Трг

СПРОБУ ОФИЦИРСКОГ ДОМА 7-10

Стан за самца

Издаје се лепо намештена соба за отменог самца са електриком, послугом и другим потребним удобностима у Доситејевој ул. бр. 14. 3-3

ВИНАРСКА РАДЊА

Подрум „Нектар“

Николе Димића

препоручује под гаранцијом ПРИРОДНА ВИНА, коњака француског, грчког и медицинал Штоков, шљивовице, комовице, ликера, БЕРМЕТА вин.ког сирћета и маслиновог зетин.

Цене умерене.

Краља Милана ул. 32

(Дом Анкера) 3-6

Позоришна Кафана

ВАСИНА УЛИЦА

Полно је реновирана и препоручује се поштованим посетиоцима.

Нарочито препоручујем своје добро пиће.

С поштовањем

Милош Ђ. Николић

4-5 хотелијер

КАРТЕ

европског бојишта

издање Српског Црвеног Крета два листа цена за Београд 1-20. За унутрашњост са поштарином 1-60. На платну за Београд 3-20, а за унутрашњост 3-80. Новац треба унапред послати издавачкој књижарници

Геце Кона

Кнез Михаилова ул. бр. 1.

4-10

Дрогерија ГУСЛАР

КОЛАРЧЕВА БРОЈ 5.

није ни за време најопаснијег бомбардовања престала да ради, а понајмање би сад како проносе гласове неки шкартови из позадине.

У радњи је стручан апотекар — магистер фармације.

Има КАО и УВЕК довољно разноврсне дрогериске и апотекарске робе, фотографских плоча, НИЦА зетина за јело, рума, чаја и коњака, белгиских медицинских стаклади и свих других потреба.

Спремамо НОВ ЦЕНОВНИК и разаслаћемо старим муштеријама.

Ни жељезница ни пошта не примају робу, али нашим познатим муштеријама шиљемо по прилици.

Дрогерија ГУСЛАР

8-20

Одличан ђак VII разреда гимназије

спрема ученике за веома скромну награду.

Упитати уредништво „Пијемонт“.

3-3

КРАЉЕВСКО ПОВЛАШЋЕНА

Срп. Фабрика Стакла

У ПАРАЋИНУ

Има на стоваришту све врсте простог и финог стакла за домаћу потребу, а тако исто и медицинског за апотеке. 1-2

Готово је и ДРУГО ИЗДАЊЕ сасвим допуњена са свима местима ЦЕЛОКУПНА КАРТА

Европског ратишта

ЦЕНА КОМАДУ

једнобојна три гроша, у бојама један динар

КЊИЖАРА

Косте В. Илића

преко пута Новог Двора уз поручбину и новац треба слати упутницом. 2-5

Кошуља и Гаћа Фабрика Цемента

у рипњу

има на стоваришту одличног Портланд и Роман цемента.

Обратити се Ресавска ул. бр. 69. Београд. 4-10

Капци од артије

Већа количина капака од артије продаје се. Упитати уредништво „Пијемонта“ Краљ Александрова бр. 12. 3-

КОЛОНИЈАЛНА РАДЊА

Обрадовића и Станковића

Београд преко пута Народне Банке

отворена је сваког дана извештава своје пословне пријатеље. 5-5

Лепосава Терзибашић

МОДИСКИЊА

Гранд Пасаж — Кнез Михаилова бр. 19.

извештава поштоване муштерије да је радња отворена. Цене солидне. 3-3

Великопродајна мануфактурна радња

В. Маринковића и Комп. отворена је. Новац упућивати поштан. упутницама. 3-3

Мануфактурна радња Поповића и Шумаревића

отворена је сваког дана. 3-3

КРАЉ. СРП. ДВОР. ФАРБАР

Младен Савић

Авалска 11. — Телефон 2052.

прима све фарбарске и молерске послове. 10-10

КАФАНА И РЕСТОРАЦИЈА

„Руски Цар“

била је за све време бомбардовања отворена.

Данас точи најбоље пиво.

Препоручује одлично црно и бело вино како домаће тако и чувено далматинско црно вино.

Домаћа кујна најбоља у Београду, која не може имати конкуренције.

ЦЕНЕ НАЈУМЕРЕНИЈЕ 2-5

У кафани Панте Костића

КОД

Вука Караџића

(СКАДАРЛИЈА)

Преко целог дана точи се свеже пиво (чаша 0-20, кригла 0-30 п. д.) велики избор природног пића и српских мезелука. — Услуга брза и тачна. 3-3

Богу је било угодно да позове себи невину душу нашег седмогодишњег доброг и никад непрежаљеног јединца сина, нашу једину и највећу наду нашега љубљенога

Милутина (Мићуна)

који после четвородневног тешког боловања од несрећне дечије болести шарлаха, испусти своју анђелску племениту душу 21. ов. м. у 10 и по часова у вече у Нишу, оставивши нас све, да га вечито оплакујемо.

23. октобра 1914. г. у Нишу.

Ожалошћени несрећни родитељи: Христине и Стеван Гл. Милетић потпуковник и к мандант V пеш. пука дринске дивизије I позива; баба Стачи-слава Гл. Милетић; стричеви: Милан Милетић адвокат, Коста Милетић жељ чиновник и резервни пеш. капетан; ујаци: П-тар Ј. Божић мајстор ковачки и Милутин Ј. Божић помоћник директора Срп. Државних Железница; тетке: Милица Тимотија Савовића и Драга Таса Обрадовића; браћа и сестре од стричева и тетка и остала родбина. 1-1

Јављамо сродницима, пр-јатељима и познаницима, да је наша премила супруга — односно слатка мајка и т. д.

ЉУБИЦА

после дужег боловања преминула 17. а сачувана 18. октобра т. г. — у пожаревачком гробљу.

И ако неутешни за изгубљеним благом, ипак и овом приликом захваљујемо свима онима који нам утехе даваху у кући и цркви, и који својим присуством тужан спровод увеличаше и милу нам покојницу до гроба испратише.

Нека г. г. официри: подпук. Љуба Балтић, који у име пука; и г. г. мајори: Јоца Наумовић и Таса Поповић — ком нданти батаљона, — испослаше нарочите изјаснике, п име нашу искрену благодарност. Као и г. капетан Богојевић — ађутант, који у име своје и пука, лично присуствоваше.

Благодарни смо и свештенству: проти Томи Протићу, Ивану Атанасковићу, Мил. Бранковићу, Јови Николићу и ђакону Атанасију Илићу на бесплатном учешћу на опелу.

А нарочито г. Димит. Лазићу, свештенику, који се још у цркви опрости дирљивим говором; као и г. Вукићевићу учит., који се такође над гробом са покојницом опрости и изнесе наш преголеми губитак за с. пругом и мајком.

Веома смо захва ни и г-ђи Драги Т. Протићки — протиници, као и баба Ани на указној првој помоћи око спреме и опреме наше миле покојнице.

Као и г. г. Ђоки Живановићу, Петру Шухарпићу, Ивку Добричићу, трговцима и г. Јови Цветковићу, учит. и г. Пери Каризовићу, бив. деловођи на указане нам неоцењене услуге.

Неутешни и за навек ожалошћени: супруг Љуба Радовановић, свештеник печански и VIII пука 3. позива; синови: Светолик, лекар; Светислав, пешад. подпоручник; Војислав, гимн. VI год.; Бривоје IV год.; кћери: Даница, гимн. I год. и Зорица, учен. II р. основ. школе; мати Цана; сестра Мара; зет поп Мита и остала родбина.

„Пијемонт“ прима огласе по умереној цени.